

UCHWAŁA NR 51/2022
PAŃSTWOWEJ KOMISJI WYBORCZEJ
z dnia 1 sierpnia 2022 r.

w sprawie sprawozdania partii politycznej Prawica Rzeczypospolitej
o źródłach pozyskania środków finansowych w 2019 r.

Państwowa Komisja Wyborcza na podstawie art. 38a ust. 1 pkt 3 w związku z art. 38a ust. 2 pkt 5 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 372)

postanawia

odrzuć sprawozdanie partii politycznej Prawica Rzeczypospolitej o źródłach pozyskania środków finansowych, w tym o kredytach bankowych i warunkach ich uzyskania oraz o wydatkach poniesionych ze środków Funduszu Wyborczego w 2019 r., **z powodu** naruszenia art. 35 ust. 2 ustawy o partiach politycznych.

Uzasadnienie

Partia polityczna Prawica Rzeczypospolitej (EwP 266) przedłożyła Państwowej Komisji Wyborczej sprawozdanie o źródłach pozyskania środków finansowych, w tym o kredytach bankowych i warunkach ich uzyskania oraz o wydatkach poniesionych ze środków Funduszu Wyborczego w 2019 r. z zachowaniem terminu określonego w art. 38 ust. 1 ustawy o partiach politycznych.

Sprawozdanie zostało sporządzone według wzoru określonego w załączniku do rozporządzenia Ministra Finansów z 18 lutego 2003 r. w sprawie sprawozdania o źródłach pozyskania środków finansowych (Dz. U. poz. 269).

Do sprawozdania dołączono sprawozdanie biegłego rewidenta z badania sprawozdania Partii w zakresie wpływów na jej Fundusz Wyborczy, wybranego przez Państwową Komisję Wyborczą.

Żaden z uprawnionych podmiotów, wymienionych w art. 34a ust. 5 w związku z art. 38a ust. 1 ustawy, nie zgłosił zastrzeżeń do sprawozdania.

Państwowa Komisja Wyborcza na podstawie przedłożonych dokumentów, sprawozdania biegłego rewidenta oraz wyjaśnień Sekretarza Generalnego Partii, stwierdziła, co następuje.

W sprawozdaniu o źródłach pozyskania środków finansowych (z wyłączeniem Funduszu Wyborczego) partia polityczna Prawica Rzeczypospolitej wykazała, że w okresie sprawozdawczym pozyskała środki finansowe wpłacone na jej rachunek bankowy w łącznej wysokości 71 818,70 zł, na które złożyły się:

- składki członkowskie, w tym: w kwocie przekraczającej w jednym roku od jednej osoby wysokość minimalnego miesięcznego wynagrodzenia za pracę pracowników: 35 600,00 zł oraz w kwocie nieprzekraczającej w jednym roku od jednej osoby minimalnego miesięcznego wynagrodzenia za pracę pracowników: 22 753,20 zł;

- darowizny pieniężne od osób fizycznych: 13 465,50 zł.

Partia nie wypełniła pierwszej rubryki sprawozdania dotyczącej jej przychodów/wpływów – suma z pozycji I+II+III+IV (z wyłączeniem pkt 9 w części I). Także w pozycji I sprawozdania (środki pieniężne wpłacone na rachunki bankowe partii), pkt 1 (pochodzące od osób fizycznych – ogółem), nie wykazała żadnych danych. W obu tych pozycjach sprawozdania powinna być wykazana kwota 71 818,70 zł.

Wykazane w sprawozdaniu pozyskane środki wpłacone były bezpośrednio na rachunek bankowy Partii nr 72 1440 1101 0000 0000 0802 0148, prowadzony w PKO Bank Polski S.A.

Wpłaty dokonane na ten rachunek przez osoby fizyczne pochodziły, zgodnie z art. 25 ust. 1 ustawy o partiach politycznych, od obywateli polskich mających stałe miejsce zamieszkania na terenie Rzeczypospolitej Polskiej; mieściły się w dopuszczalnym limicie wpłat od jednej osoby określonym w art. 25 ust. 4 tej ustawy; a ich forma była zgodna z określoną w jej art. 25 ust. 5.

W sprawozdaniu Partia wykazała, że w 2019 r. nie pozyskała innych przychodów, jak również nie były przekazane na jej rzecz wartości niepieniężne.

W 2019 r. Prawica Rzeczypospolitej posiadała wyodrębniony rachunek Funduszu Wyborczego o nr 64 2130 0004 2001 0454 4136 0001 prowadzony w Volkswagen Bank GmbH Sp. z o.o. Oddział w Polsce.

Stan środków finansowych Funduszu Wyborczego Partii w dniu 1 stycznia 2019 r. wynosił 20 560,74 zł.

W części sprawozdania dotyczącej jej Funduszu Wyborczego Partia nie wykazała przychodów/wpływów w okresie sprawozdawczym (poz. A), jak również sumy środków pochodzących od osób fizycznych (pozycja A pkt 1). Pozycje te nie zostały wypełnione. Partia wykazała natomiast, że w okresie sprawozdawczym

na rachunek bankowy jej Funduszu Wyborczego pozyskała środki w kwocie 48 054,04 zł, w tym: 27 493,30 zł z wpłat od osób fizycznych dokonanych z zachowaniem ustawowego limitu oraz 20 560,74 zł z innych źródeł. Jak wynika z dokumentacji finansowej załączonej do sprawozdania Partii oraz ze sprawozdania biegłego rewidenta na temat tej części sprawozdania Partii, kwota 20 560,74 zł stanowiła saldo rachunku Funduszu Wyborczego Partii z 1 stycznia 2019 r. Środki te nie powinny zatem zostać wykazane jako przychody/wpływy Funduszu Wyborczego Partii w 2019 r.

Przychody/wpływy Partii na jej Fundusz Wyborczy w okresie sprawozdawczym, wynikające z załączonej do sprawozdania dokumentacji finansowej, w całości pozyskane na rachunek tego Funduszu, wyniosły zatem 27 493,30 zł.

Partia nie wykazała ponadto w pozycji B tej części sprawozdania łącznej kwoty wydatków/kosztów, jak i wydatków związanych z udziałem w wyborach i szczegółowo rozliczonych w sprawozdaniach finansowych. Natomiast w pozycji B pkt 1 tej części sprawozdania, wykazała, że w związku z wyborami do Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej wydatkowała kwotę 40 000,00 zł.

Na dzień 31 grudnia 2019 r. stan konta Funduszu Wyborczego wynosił 8054,04 zł.

Z analizy historii rachunku bankowego Funduszu Wyborczego Partii wynika, że w okresie sprawozdawczym z rachunku tego Funduszu dokonano czterech przelewów wychodzących na łączną kwotę 40 000,00 zł, w których jako odbiorca widnieje Komitet Wyborczy Prawica.

Komitet Wyborczy Prawica, utworzony przez Partię Prawica Rzeczypospolitej w związku z wyborami do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, przeprowadzonymi w dniu 13 października 2019 r., nie dopełnił obowiązku złożenia sprawozdania o jego przychodach, wydatkach i zobowiązaniach finansowych, jak również nie udostępnił biegłemu rewidentowi, wybranemu przez Państwową Komisję Wyborczą na podstawie przepisów Kodeksu wyborczego, do zbadania sprawozdania tego Komitetu, wymaganych dokumentów finansowo-księgowych. Nie poddał się zatem badaniu przez biegłego rewidenta. W wyjaśnieniach z 2 października 2020 r. Sekretarz Generalny Partii poinformował, że nie ma kontaktu z Pełnomocnikiem Finansowym Komitetu odpowiedzialnym za jego gospodarkę finansową, który był w posiadaniu wszelkich dokumentów finansowych.

Niezłożenie przez Komitet Wyborczy Prawica sprawozdania finansowego uniemożliwiło Państwowej Komisji Wyborczej stwierdzenie, czy nie pozyskał

on i nie wydatkował środków finansowych w sposób niezgodny z przepisami Kodeksu wyborczego, których naruszenie skutkuje odrzuceniem sprawozdania finansowego Partii. W szczególności niemożliwe było ustalenie czy Komitet nie przyjął środków finansowych pochodzących z innego źródła niż z Funduszu Wyborczego Prawicy Rzeczypospolitej, co oznaczałoby finansowanie udziału Partii w wyborach z pominięciem jej Funduszu Wyborczego i na podstawie art. 38a ust. 2 pkt 5 ustawy o partiach politycznych skutkowałoby odrzuceniem jej sprawozdania finansowego. Zatem w przypadku, w którym komitet utworzony przez partię polityczną nie złożył sprawozdania finansowego, uzasadnione jest domniemanie, zgodnie z którym doszło do wydatkowania przez partię środków finansowych na jej udział w wyborach z naruszeniem obowiązujących przepisów ustawy o partiach politycznych (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 19 grudnia 2012 r., III SW 8/12). Nieudokumentowanie przez Partię, że jej finansowanie odbywało się zgodnie z przepisami ustawy o partiach politycznych, potwierdza tylko, że Partia wydatkowała w okresie sprawozdawczym w sposób niezgodny z prawem środki finansowe na udział w wyborach utworzonego przez siebie komitetu. Jak stwierdził Sąd Najwyższy w postanowieniu z 22 września 2008 r., III SW 7/08, brak wyjaśnienia niezgodności finansowych przez partię rodzi domniemanie faktyczne dokonania naruszeń i pozwala na odrzucenie sprawozdania. Sąd Najwyższy wskazał, że ów brak wyjaśnienia zachodzi nie tylko w sytuacji nieudzielenia w ogóle przez partię odpowiedzi na zadane jej pytanie, ale nawet wówczas, gdy odpowiedź została wprawdzie udzielona, jednakże jej treść nie wnosi nic nowego do stanu faktycznego ustalonego wcześniej w trakcie badania (por. postanowienie z 14 października 2008 r., III SW 10/08).

Należy także zaznaczyć, że regulacja przywołanego wyżej art. 38a ust. 2 pkt 5 ustawy o partiach politycznych ma charakter kategoriyczny i nie pozostawia żadnego marginesu ocen, np. uwzględniania tego czy naruszenie wskazanych przepisów nastąpiło w sposób umyślny, czy naruszenia te powodowane były niezajomością przepisów ustawy o partiach politycznych, a także wysokości środków pozyskanych lub wydatkowanych na kampanię wyborczą z pominięciem Funduszu Wyborczego partii. Co więcej, to, że przepisy ustawy o partiach politycznych określające podstawy odrzucenia sprawozdania finansowego partii, mając charakter kategoriyczny, nie uzależniają obowiązku odrzucenia sprawozdania od wysokości sumy przekroczenia, w związku z czym, każde naruszenie wskazanego w nich przepisu skutkuje odrzuceniem sprawozdania, Sąd Najwyższy stwierdził wielokrotnie (zob. postanowienia SN z 4 sierpnia 2006 r., III SW 10/06, z 22 maja 2001 r., III SW

12/01, z 2 września 2005 r., III SW 9/05, z 17 września 2004 r., III SW 37/04, z 22 września 2006 r., III SW 20/06, z 1 października 2007 r., III SW 7/07).

Sąd Najwyższy w postanowieniu z 23 lutego 2016 r., III SW 3/16 wskazał, że „skoro wydatki partii politycznej na cel wyborczy mogą być dokonywane tylko za pośrednictwem Funduszu Wyborczego i w tym celu środki pieniężne przekazywane są na odrębny rachunek bankowy odpowiedniego komitetu wyborczego, a niedopuszczalne jest gromadzenie lub dokonywanie wydatków na kampanie wyborcze z pominięciem Funduszu Wyborczego, to zrozumiałe wydaje się, że Państwowa Komisja Wyborcza nie powinna przyjmować sprawozdania o wydatkach poniesionych ze środków Funduszu Wyborczego, w sytuacji, gdy sprawozdanie to obrazuje niższe niż w rzeczywistości wydatki na cele wyborcze (...). W tym wypadku nie można rozdzielić odpowiedzialności partii politycznej i Komitetu Wyborczego”.

Państwowa Komisja Wyborcza, jako organ działający wyłącznie w oparciu o regulacje powszechnie obowiązującego prawa i respektujący jego przepisy, na podstawie wskazanych wyżej regulacji ustawowych, zobowiązana była zatem do odrzucenia sprawozdania finansowego Partii Prawica Rzeczypospolitej. Takie – oparte *stricte* na przepisach prawa – działanie Państwowej Komisji Wyborczej, zabezpiecza czy to komitety wyborcze, czy partie polityczne przed ewentualnym stronnictwem, dowolnym działaniem Komisji, a Państwową Komisję Wyborczą w przypadkach ewentualnych oskarżeń o takie działanie.

W związku z powyższym, sprawozdanie Partii Prawica Rzeczypospolitej nie mogło zostać przyjęte i należało je odrzucić.

Dodatkowo, nieprawidłowe wykazanie danych finansowych w sprawozdaniu Partii lub też częściowe ich niewykazanie oznacza, że sprawozdanie finansowe Partii za 2019 r. sporządzone zostało niezgodnie ze stanem faktycznym. Narusza to ustawowy obowiązek sprawozdawczy określony w art. 38 ust. 1 ustawy o partiach politycznych, w związku z przepisami rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie sprawozdania o źródłach pozyskania środków finansowych. Zgodnie z art. 38a ust. 2 i 3 ustawy, to uchybienie nie stanowi jednak przesłanki do odrzucenia sprawozdania Partii.

Państwowa Komisja Wyborcza podkreśla jednocześnie, że odpowiednio prowadzona i ujawniana dokumentacja finansowo-księgowo oraz sporządzone na jej podstawie sprawozdanie finansowe – zarówno partii politycznej, jak i tworzonych przez nią komitetów wyborczych – są jednymi z najistotniejszych przejawów jawności finansowania partii politycznych, będącej elementem prawidłowego funkcjonowania ustroju demokratycznego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 4 sierpnia 2006 r.,

III SW 11/06), znajdującej swoje umocowanie przede wszystkim w art. 11 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Państwowa Komisja Wyborcza, po ustaleniu powyższego na podstawie sprawozdania Partii, dokumentów do niego załączonych, sprawozdania biegłego rewidenta oraz dodatkowych wyjaśnień Partii, postanowiła jak w sentencji.

Od niniejszego postanowienia partii politycznej Prawica Rzeczypospolitej przysługuje prawo wniesienia skargi do Sądu Najwyższego, w terminie 7 dni od dnia doręczenia postanowienia.

Przewodniczący
Państwowej Komisji Wyborczej

Sylwester Marciniak

(dokument podpisany elektronicznie)